

SOSIAALI- JA TERVEYSVALIOKUNNAN LAUSUNTO 8/2011 vp

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi tupakkaverosta annetun lain 1 §:n ja liitteen muuttamisesta

Valtiovarainvaliokunnalle

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunta on 1 päivänä marraskuuta 2011 lähettäessään hallituksen esityksen eduskunnalle laiksi tupakkaverosta annetun lain 1 §:n ja liitteen muuttamisesta (HE 94/2011 vp) valmistelevasti käsiteltäväksi valtiovarainvaliokuntaan samalla määrännyt, että sosiaali- ja terveysvaliokunnan on annettava asiasta lausunto valtiovarainvaliokunnalle.

Asiantuntijat

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina

- finanssisihteeri Veli Auvinen, valtiovarainministeriö
- hallitusneuvos Ismo Tuominen, sosiaali- ja terveysministeriö
- rikostorjuntapäällikkö Esko Hirvonen, Tullihallitus
- toimitusjohtaja Osmo Laine, Päivittäistavara-kauppa ry
- johtaja Mikael von Rabenau, Philip Morris Finland Oy.

Lisäksi kirjallisen lausunnon ovat antaneet

- Terveiden ja hyvinvoinnin laitos
- British American Tobacco in Finland Oy
- Imperial Tobacco Finland Oy.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Perustelut

Esityksen perustelujen mukaan tupakkaveron korotuksen tavoitteena on hallitusohjelman mukaisesti korottaa tupakkaveroa terveyspoliittisin ja valtiontaloudellisin perustein. Veronkorotuksella tavoitellaan tupakkatuotteiden hintojen nousua ja siten tupakan aiheuttamien haittojen ehkäisemistä huomioiden matkustajatuonti sekä laittomien markkinoiden kehitys.

Verollisia savukkeita kulutetaan Suomessa vuosittain lähes 5 miljardia kappaletta. Käytännössä noin miljoona suomalaista tupakoi päivit-

täin. Vuosien 2009 ja 2010 veronkorotukset ovat lisänneet tupakkaveron tuottoa, mutta eivät lisänneet matkustajatuontia. Matkustajatuonnin arvioitiin kasvaneen vuonna 2009 noin 3 prosenttia, mutta laskeneen lähes 19 prosenttia vuonna 2010. Matkustajatuontiin on merkittävästi vaikuttanut vuonna 2009 voimaan tullut vaatimus myös yksityisesti maahantuotavien tupakkatuotteiden suomen- ja ruotsinkielisistä varoitusmerkinnöistä. Laiton maahantuonti on tullin haltuunottojen perusteella vähentynyt kolmannekseen vuodesta 2006 vuoteen 2010. Tul-

lin haltuun otettiin viime vuonna noin 10 miljoonaa laittomasti tuotua savuketta. Kuten hallituksen esityksessä todetaan, ei ammattimaisen laitoman tuonnin kasvusta ole ollut nähtävissä merkkejä.

Veronkorotukset kohdistetaan pääosin yksiköperusteiseen veroon, jotta tupakkaverotus siirtyisi hallitusohjelman tavoitteen mukaisesti kohti yksikköperusteista verotusta. Veronkorotusten kohdistaminen mainitulla tavalla nostaa halpojen tupakkatuotteiden hintaa prosentuaalisesti hieman kalliimpia enemmän, millä voidaan perustelujen mukaan hillitä hintakilpailua ja ehkäistä kulutuksen siirtymistä halvempiin tupakkatuotteisiin.

Valiokunta pitää tarkoituksenmukaisena sitä, että korotuksen seurauksena savukkeiden hinnat nousevat senteissä yhtä paljon kuin savukkeiksi käärittävän tupakan. Itsekäärittävien savukkeiden veron suurempi korotus ehkäisee siirtymistä halvempiin ja haitallisempiin tuotteisiin. Tutkimuksen mukaan kymmenen prosentin korotus savukkeiden reaalihintaan vähentäisi savukkeiden kulutusta pitkällä tähtäimellä 3,5—4,5 prosenttia ja samanlainen korotus käärittävän tupakan hintaan vähentäisi kulutusta noin 5 prosenttia (THL 2011).

Tupakkatuotteiden veronkorotukset edistävät osaltaan tupakkalaissa asetettua tavoitetta tupak-

katuotteiden käytön loppumisesta. Tavoitteen saavuttamiseen pyritään ehkäisemällä erityisesti nuorten tupakoinnin aloittamista ja kannustamalla tupakoitsijoita lopettamaan tupakointi. Valiokunnan saaman selvityksen mukaan savukkeiksi käärittävän tupakan suhteellisesti suurempi veronkorotus savukkeisiin nähden kohdentaa tupakkaveron vaikutusta erityisesti nuoriin. Käärittävien savukkeiden suosio nuorten keskuudessa on ollut kasvussa, vaikka nuorten tupakointi on samaan aikaan vähentynyt.

Sosiaali- ja terveysvaliokunta pitää ehdotettuja veronkorotuksia perusteltuina ja katsoo, että maltillisia korotuksia tulee edelleen jatkaa terveyspoliittisin perustein. Samalla on seurattava veronkorotusten vaikutuksia matkustajatuontiin ja laittomaan maahantuontiin. Valiokunta katsoo, että verorakenteen mahdollisten muutosten kansanterveydelliset vaikutukset on huolellisesti arvioitava. Valiokunta katsoo, että tupakasta vieroitukseen tulee kiinnittää entistä enemmän huomiota veronkorotusten lisäksi.

Lausunto

Lausuntonaan sosiaali- ja terveysvaliokunta esittää,

että valtiovarainvaliokunta ottaa edellä olevan huomioon.

Helsingissä 15 päivänä marraskuuta 2011

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj. Juha Rehula /kesk
jäs. Outi Alanko-Kahiluoto /vihr
Laila Koskela /ps
Merja Kuusisto /sd
Sanna Lauslahti /kok
Merja Mäkisalo-Ropponen /sd
Lasse Männistö /kok

Hanna Mäntylä /ps
Annika Saarikko /kesk
Hanna Tainio /sd
Lenita Toivakka /kok
Ulla-Maj Wideroos /r
Erkki Virtanen /vas
vjäs. Elsi Katainen /kesk.

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Harri Sintonen.